

รู้จัก Open Source License

ซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ซ คือ ซอฟต์แวร์ที่เปิดเผยหลักการหรือแหล่งที่มาของเทคโนโลยีของซอฟต์แวร์นั้นให้บุคคลภายนอกได้ใช้ ภายใต้เงื่อนไขบางประการที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ทำการแก้ไข ดัดแปลงและเผยแพร่ซอร์สโค้ดได้ ภายใต้เงื่อนไขทางข้อตกลงทางกฎหมาย เช่น สัญญาอนุญาตสาธารณะทั่วไปของกนู (จีพีแอล) และสัญญาอนุญาตแจกจ่ายซอฟต์แวร์ของเบิร์กลีย์ (บีเอสดี) ซอฟต์แวร์โอเพนซอร์ซที่เป็นที่รู้จักกันดีได้แก่ เพิร์ล ไพร์พอกซ์ ลินุกซ์ เป็นต้น

ปัจจุบันมีการกำหนดโดยกลุ่มผู้กำหนดโอเพนซอร์ซที่วางข้อกำหนดคำนิยาม 10 ประการในการกำหนดว่าเงื่อนไขที่เกี่ยวกับโอเพนซอร์ซ คือ

1. เงื่อนไขจะต้องไม่จำกัดผู้หนึ่งผู้ใดในการจำหน่ายหรือการแจกซอฟต์แวร์ให้เป็นส่วนใดส่วนหนึ่งของซอฟต์แวร์แบบแยกส่วนที่ประกอบด้วยซอฟต์แวร์จากหลากหลายแหล่ง และจะต้องไม่มีข้อกำหนดใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับค่าใช้จ่ายหรือค่าสิทธิใด ๆ ในการจำหน่ายซอฟต์แวร์นั้น กล่าวคือให้มีการแจกจ่ายโดยไม่มี การคิดค่าตอบแทน
2. โปรแกรมนั้นจะต้องเผยแพร่โปรแกรมต้นฉบับ (ซอร์สโค้ด) และจำเป็นต้องยินยอมให้มีการแจกจ่ายโปรแกรมต้นฉบับได้เช่นเดียวกับโปรแกรมที่อยู่ในรูปของการแปลงเป็นโปรแกรมที่ใช้งานได้แล้ว โดยหากไม่สามารถนำสินค้านั้นแจกจ่ายได้พร้อมโปรแกรมต้นฉบับ ก็ต้องมีสถานที่ในการแจกจ่ายแบบสาธารณะ เพื่อให้สามารถเข้าถึงโปรแกรมต้นฉบับ ซอร์สโค้ดได้โดยปราศจากค่าใช้จ่ายหรือต้นทุนอื่นใด ทั้งนี้โปรแกรมต้นฉบับนั้นจะต้องอยู่ในรูปแบบที่นักโปรแกรมสามารถที่จะแก้ไขได้โดยจำเป็นต้องปราศจากการเขียนโปรแกรมต้นฉบับในลักษณะที่เป็นการสับสนโดยเจตนา รวมทั้งต้องไม่มีลักษณะของโครงสร้างการทำงานของโปรแกรมต้นฉบับที่จำเป็นต้องมีตัวแปลภาษาเฉพาะ (translator) หรือมีส่วนที่ต้องนำเข้าสู่โปรแกรมในรูปแบบของโปรแกรมที่แปลงสภาพแล้ว (preprocessor)
3. เงื่อนไขจะต้องยินยอมให้สามารถทำการพัฒนาต่อยอดได้ ภายใต้เงื่อนไขการแจกจ่ายเช่นเดียวกับเงื่อนไขของโปรแกรมฉบับเริ่มต้น
4. เงื่อนไขอาจจะวางข้อกำหนดในการจำกัดเผยแพร่โปรแกรมต้นฉบับ ฉบับที่แก้ไขแล้วได้ต่อเมื่อเงื่อนไขนั้นได้ยินยอมให้มีการแจกจ่ายแพตช์ไฟล์ (patch file) พร้อมโปรแกรมต้นฉบับเพื่อประโยชน์ในการแก้ไขโปรแกรมนั้นในเวลาทำการสร้างโปรแกรม ทั้งเงื่อนไขจะต้องยินยอมให้มีการแจกจ่ายโปรแกรมนั้นที่ได้รับการแก้ไขโปรแกรมต้นฉบับได้ แต่เงื่อนไขนั้นอาจจะกำหนดให้โปรแกรมฉบับต่อยอดใช้ชื่อที่แตกต่างหรือใช้รุ่นที่แตกต่างจากโปรแกรมฉบับเริ่มต้นก็ได้

5. เงื่อนไขจะต้องไม่จำกัดเฉพาะบุคคลหรือกลุ่มบุคคลใด ๆ
6. เงื่อนไขจะต้องไม่จำกัดการใช้งานของโปรแกรมในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งอันเป็นการเฉพาะ
7. เงื่อนไขที่กำหนดจะต้องใช้กับทุกคนที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรมนั้น
8. สิทธิใด ๆ ของโปรแกรมนั้นจะต้องไม่มีเงื่อนไขที่เฉพาะเจาะจงกับสินค้าหนึ่งสินค้าใด
9. เงื่อนไขจะต้องไม่กำหนดอันเกี่ยวกับข้อจำกัดในการใช้ร่วมกันกับโปรแกรมอื่น เช่น กำหนดให้ต้องใช้โปรแกรมดังกล่าวกับโปรแกรมแบบโอเพนซอร์ซเท่านั้น
10. ต้องไม่มีข้อกำหนดใด ๆ ในเงื่อนไขที่กำหนดให้ใช้เทคโนโลยีของใครหรือเทคโนโลยีแบบใดเป็นการเฉพาะ

รายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับโอเพนซอร์ซ

นอกเหนือจากข้อกำหนด 10 ประการข้างต้น ที่จะป็นเครื่องบ่งบอกว่าซอฟต์แวร์นั้นๆ เป็นโอเพนซอร์ซหรือไม่ แล้วนั้น ซอฟต์แวร์ยังมีสัญญาอนุญาต (License) ที่เป็นข้อกำหนดอีกด้วยว่าเรามีสิทธิใช้งานซอฟต์แวร์นั้นๆ ได้อย่างไรบ้าง ซึ่งสัญญาอนุญาตที่เป็นโอเพนซอร์ซที่เป็นที่นิยมก็มีด้วยกันดังนี้

สัญญาอนุญาต	ใช้งานได้ อย่างเสรี	การแจกจ่าย ชิ้นงานที่ได้จากการ ใช้ซอฟต์แวร์	เปิดเผย ซอร์สโค้ด	การแก้ไข ซอร์สโค้ด	เผยแพร่ซอร์สโค้ด ที่ได้แก้ไขแล้ว	การมีส่วนร่วมที่เป็นซอฟต์แวร์เชิงพาณิชย์
GPL (2)	○	○	○	○	○	X
LGPL	○	○	○	○	○	○
MPL	○	○	○	○	○	○
MIT	○	○	○	○	○	○
BSD license	○	○	○	○	X	○
Apache license	○	○	○	○	X	○

1. GNU General Public License (GPL)

เป็นลิขสิทธิ์พื้นฐานที่ถูกใช้กันอย่างแพร่หลายสำหรับ open-source projects ซึ่งเราสามารถทำสิ่งต่อไปนี้ได้
 - Copy software ไปไว้ที่ไหนก็ได้และไม่มีข้อกำหนดจำนวนแจกจ่ายให้กับใครก็ได้

- สามารถเก็บค่าใช้จ่าได้ แต่มีข้อแม้ว่าจะต้องให้ source code ทั้งหมดแก่ผู้ซื้อเพื่อนำไปพัฒนาต่อด้วย
- แก้ไข ดัดแปลงได้ทั้งหมด เพื่อนำไปเป็นส่วนหนึ่งของ project ตัวเอง แต่ project นั้นจะต้องมีลิขสิทธิ์เป็น GPL ต่อด้วย

2. GNU Lesser General Public License (LGPL)

LGPL จะต่างกับ GPL ตรงที่ ถ้าเรานำ code หรือ libraries บางส่วนไปใช้กับงานที่ไม่ใช่ open-source project เราไม่จำเป็นต้องเปิดเผย source code หรือใช้ลิขสิทธิ์เดียวกับ GPL ก็ได้

3. MPL License

การแจกจ่ายซอร์สโค้ดนั้นจะต้องให้สิทธิในการทำซ้ำ, แก้ไขหรือแจกจ่ายต่อไป ส่วนการแจกจ่ายไบนารีโค้ดนั้น อนุญาตให้สามารถมีสัญญาอนุญาตแบบอื่นได้แล้วแต่ผู้แจกจ่าย แต่จะต้องแสดงให้เห็นให้ผู้รับได้ทราบอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างจากสัญญาอนุญาตเดิมและจะต้องให้ผู้รับสามารถรับ ซอร์สโค้ดได้ถ้าเขาต้องการ

4. MIT License

เป็นลิขสิทธิ์ที่มีความเรียบง่ายและสั้นที่สุดหากเทียบกับอันอื่น ๆ เพราะ MIT กล่าวอย่างชัดเจนว่าสิทธิการใช้งานนั้นเป็นของ end-user รวมทั้งสามารถนำไปใช้ คัดลอก แก้ไข แจกจ่าย หรือนำไปขายก็ยังคงได้ และไม่มีข้อกำหนดในเรื่องของงาน แต่จะต้องมีการใส่ชื่อสัญญาของ MIT ลงไปในส่วนใดส่วนหนึ่งของงาน

5. BSD License

มีข้อกำหนดน้อยกว่าในเรื่องการแจกจ่ายต่อถ้าเทียบกับประเภทอื่นอย่าง GPL ซึ่งจะถูกแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

5.1 New BSD License หรือ Modified BSD License (BSD 3-Clause)

จะอนุญาตให้แจกจ่ายต่อได้ไม่ว่าวัตถุประสงค์ใดก็ตาม แต่ห้ามใส่ชื่อองค์กรที่ผลิต หรือชื่อผู้ร่วมพัฒนาเข้าไปในงาน เพื่อใช้ในการโฆษณาส่งเสริมสินค้า เว้นแต่ได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเท่านั้น และต้องมีการระบุชื่อสัญญา ลงไปในส่วนใดส่วนหนึ่งของงาน

5.2 Simplified BSD License หรือ Free BSD License (BSD 2-Clause)

เหมือนกับ New BSD License ทุกประการแต่แตกต่างเพียงแค่ว่า Simplified BSD License สามารถใช้ชื่อองค์กรที่ผลิตหรือชื่อผู้ร่วมพัฒนามาโฆษณาส่งเสริมสินค้าได้ โดยไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร หรือพูดง่าย ๆ ว่าจะคล้ายกับ MIT เลย และต้องมีการระบุชื่อสัญญาลงไปในส่วนใดส่วนหนึ่งของงาน

6. Apache License

ถือเป็นลิขสิทธิ์ตัวหนึ่งที่ครอบคลุมทั้งเรื่องลิขสิทธิ์และสิทธิบัตร ในขณะที่บางตัวจะครอบคลุมเพียงแค่อิทธิพลเท่านั้น สำหรับการใช้งาน Apache License เราจะมีสิทธิ์ใช้ถาวร เมื่อไรก็ได้ โดยไม่มีค่าใช้จ่าย ไม่มีการผูกขาด ซึ่งใครสามารถใช้ได้ และสิทธิ์ที่ใช้นั้นก็ครอบคลุมไปทุกพื้นที่ทั่วโลก เช่น หากลิขสิทธิ์ได้ทำขึ้นที่เมืองไทย แต่เราต้องการนำไปใช้ที่ประเทศอังกฤษก็สามารถทำได้ ส่วนการแจกจ่าย code ต่อนั้นต้องให้เครดิตคนพัฒนา และต้องรักษาลิขสิทธิ์เดียวกันด้วย

ลิขสิทธิ์ของ software ไม่ได้มีแต่เพียงเท่านั้น ซึ่งยังมีรายละเอียดปลีกย่อยอีกเป็นจำนวนมาก ทางที่ดีเราควรอ่านรายละเอียดให้รอบคอบก่อนที่จะนำงานนั้นไปใช้ เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในภายหลัง

เมื่อได้เรียนรู้และเข้าใจถึงความหมายของลิขสิทธิ์แล้ว เราควรเคารพและให้ความสำคัญกับลิขสิทธิ์อย่างเคร่งครัดเพื่อเป็นการให้เกียรติ และ เพิ่มคุณค่าของผู้สร้างสรรค์ผลงาน

ตัวอย่างโอเพนซอร์สและสัญญาอนุญาตแบบอื่นๆ

The Qt Public License (QPL)

The IBM Public License

The MITRE Collaborative Virtual Workspace License (CVW License)

The Ricoh Source Code Public License

The Python license (CNRI Python License)

The Python Software Foundation License

The zlib/libpng license

The Vovida Software License v. 1.0

The Sun Industry Standards Source License (SISSL)

The Intel Open Source License

The Jabber Open Source License

The Nokia Open Source License (NOKOS License) Version 1.0a

The Sleepycat License

The Nethack License

The Common Public License

The Apple Public Source License

The X.Net License

The Sun Public License

The Eiffel Forums License

The W3C License

The Motosoto License

The Open Group Test Suite License

The Zope Public License

The zlib/libpng License

The Academic Free License

The Attribution Assurance License

ที่มา และ ค้นหาข้อมูลเพิ่มเติมได้ที่

<http://www.gnu.org/>

<http://www.opensource.org/licenses/>

<http://thaiopensource.org/oss-license/>

<http://www.slideshare.net/markpeak/open-source-software-licensing>

<https://nattawutbuuiis.wordpress.com/2013/01/02/open-source-license-เรื่องใกล้ตัวที่ไม่ควรมองข้าม>

<http://thaiopensource.org/คำนิยามโอเพนซอร์ส/>